

Sprawozdanie z IV Sympozjum Jaskry Polskiego Towarzystwa Okulistycznego

Prof. dr hab. n. med. Maria Hanna Niżankowska

IV Sympozjum Sekcji Jaskry PTO, które odbyło się w dniach od 15 do 17 kwietnia 2004 r. we Wrocławiu, miało charakter międzynarodowy. Oficjalnymi językami obrad były polski i angielski. Liczba uczestników z kraju przekroczyła liczbę 800. Wzrosła tym razem do około 50 osób liczba gości z krajów sąsiednich, zarówno ze Wschodu – z Litwy (Wilno), Białorusi (Grodno, Mohylew), Ukrainy (Lwów) i Rosji (Moskwa), jak i z Zachodu – przede wszystkim z Niemiec.

Tematami głównymi Sympozjum były tradycyjnie: patomechanizm neuropatii jaskrowej, postępy leczenia zachowawczego oraz postępy chirurgii jaskry. Zmieniona została natomiast formuła Sympozjum, oparta dotychczas na dwóch nurtach: zamawianych referatach programowych i doniesieniach ustnych zgłaszanych przez uczestników.

Tym razem uznaliśmy, że wartość naukowo-dydaktyczna referatów programowych przedstawianych bądź przez wykładowców z głównych ośrodków glaukematologicznych w Polsce, bądź przez wybitnych ekspertów z Europy i Stanów Zjednoczonych wymaga przedłużenia czasu przeznaczanego na poszczególne wystąpienia oraz stworzenia możliwości bezpośredniej dyskusji po każdym z nich.

Podjęliśmy zatem próbę takiego rozwiązania, które z jednej strony pozwoliło wszystkim uczestnikom na niezakłócone śledzenie głównego nurtu obrad, a z drugiej umożliwiło prezentację zgłoszo-

nych na Sympozjum doniesień zarówno w formie plakatowej, jak i ich równoczesną publikację drukiem w numerze specjalnym „Kliniki Ocznej”. Zeszyt ten został sfinansowany z opłat zjazdowych i przekazany uczestnikom Sympozjum wraz z kompletem materiałów. Dzięki wyrażeniu zgody przez ZG PTO i zespół redakcyjny „Kliniki Ocznej” na realizację tego pomysłu P. T. autorzy wzbogacili swój dorobek o liczącą się publikację, a pozostali uczestnicy – o trwałą i nieopóźnioną w czasie zapis treści tych wszystkich prezentacji, które zostały przygotowane do druku zgodnie z regulaminem „Kliniki Ocznej”.

Ceremonia otwarcia IV Sympozjum wiązała się z uhonorowaniem piszącej te słowa medalem *Optime de glaucomatologia mementi* „za szczególne zasługi w rozwoju i propagowaniu wiedzy o jaskrze” (ryc. 1).

Laudację w imieniu kapituły medalu wygłosiła prof. Helena Żygulska-Mach z Collegium Medium Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Wykład inauguracyjny laureatki, noszący tytuł „Dlaczego, jeśli jest tak dobrze, jest tak źle? ”, opierał się na wynikach czteroletnich badań epidemiologicznych jaskry i nadciśnienia ocznego, prowadzonych w klinice wrocławskiej na blisko 5-tysięcznej grupie mieszkańców Wrocławia w wieku 40-79 lat, wybranych w wyniku losowania warstwowego, proporcjonalnego według algorytmu opracowanego przez GUS.

Ryc. 1. Medal *Optime de Glaucomatologia Merenti* 2004.

Fig. 1. The Medal *Optime de Glaucomatologia Merenti* 2004.

Ryc. 2. Widok audytorium w czasie uroczystości otwarcia IV Sympozjum Jaskry 15.04.2004 r. Od lewej siedzą: P. T. Juhani Airaksinen, George Spaeth z żoną, Jacek J. Kański, Wojciech Karwatowski, Krystyna Pecold i Wanda Romaniuk.

Fig. 2. View of auditorium during the Opening Ceremony of the IVth Polish Glaucoma Symposium in Wrocław, 15.04.2004. There are seating from the left: Juhani Airaksinen, Mrs & Mr George Spaeth, Jacek J. Kański, Wojciech Karwatowski, Krystyna Pecold and Wanda Romaniuk.

Dzięki firmie Pfizer – sponsorowi uroczystego otwarcia IV Sympozjum Jaskry – część artystyczną stanowiło doskonałe „Piano-show” w wykonaniu Waldemara Malickiego, a część gastronomiczną – przyjęcie powitalne w foyer Teatru Polskiego, w gmachu, w którym toczyły się obrady całego Sympozjum (ryc. 2).

Pierwszą sesję plenarną, poświęconą patomechanizmowi neuropatii jaskrowej otworzył wykład prof. Josefa Flammera z Bazylei o patofizjologii uszkodzenia jaskrowego, po czym prof. Jost B. Jonas (Mannheim) mówił o zmianach morfologicznych nerwu wzrokowego, a prof. Juhani Airaksinen (Oulu) przedstawił niezwykle ciekawą, prowadzoną przez wiele lat dokumentację fotograficzną postępującego zaniku włókien nerwowych w rozwijającej się jaskrze preperymetrycznej. W tym kontekście prof. Bronisława Koraszewska-Matuszewska podjęła trudny temat diagnostyki jaskry młodzieńczej w okresie preperymetrycznym.

Wyniki badań relacji przepływu włóknistkowego i wyników morfometrii tarczy nerwu wzrokowego w jaskrze przedstawiła dr J. Harazny, reprezentująca grupę badaczy z uniwersytetów w Erlangen i Mannheim, a wyniki badań wrocławskich – dr Agnieszka Jamroz-Witkowska.

Rola ciśnienia wewnątrzgałkowego w neuropatii jaskrowej oraz rola badań nad leczeniem hipotonizującym, mistrzowsko przedstawione przez profesorów A. Harrisa (Indianapolis), G. Spaetha (Filadelfia) oraz W. Wieganda (Hamburg), były wprowadzeniem do następnego z tematów głównych – postępów zachowawczego leczenia jaskry (ryc. 3).

W tym dziale strategię leczenia, zależną od czynników ryzyka neuropatii, omówił prof. Roman Goś, a prof. John Thygesen (Kopenhaga) przedstawił nowe zasady leczenia farmakologicznego ogłoszone w 2003 r. przez Europejskie Towarzystwo Jaskry. Własne poglądy na wybór leku w zachowawczym leczeniu jaskry były

przedmiotem wystąpienia prof. M. Prosta, a doświadczenia kliniczne z analogami prostaglandyn – referatu dr Stefano Gandolfiego z Parmy. Prof. Andrzej Stankiewicz zreferował wyniki polskich wieloośrodkowych badań tolerancji preparatu Nyolol Gel firmy Novartis Ophthalmics.

Szczególnym akcentem pierwszego dnia obrad był wykład prof. George’a Spaetha w sesji specjalnej, zatytułowany „Prawidłowe rozpoznanie sekretu efektywnego leczenia jaskry”. Była to rzeczywista synteza wiedzy wytrawnego klinicysty i dociekliwego badacza, pragmatycznie przedstawiona na użytek każdego okulisty praktyka.

Pierwszy dzień Sympozjum zakończył bankiet sponsorowany przez firmę MSD, po którym „seniorzy”, najpierw zasiadający do kolacji w Sali Rycerskiej wrocławskiego ratusza, mieli możliwość dołączenia do żywiołowej zabawy pozostałych uczestników, bawiących się przy licznych samoobsługowych bufetach w stylowych wnętrzach ratuszowej Piwnicy Świdnickiej (ryc. 4).

Drugi dzień obrad w całości był poświęcony postępowi w chirurgicznym leczeniu jaskry. Rozpoczął go referat prof. Ariadny Gierek-Łapińskiej i R. Leszczyńskiego na temat laseroterapii w leczeniu jaskry.

Chirurgię jaskry wrodzonej reprezentowały dwa wykłady: prof. Franza Grehna i wsp. z Würzburga, mówiący o monitorowaniu skuteczności zabiegu za pomocą pomiarów długości osiowej gałki ocznej, oraz prof. J. Czajkowskiego i M. Depczyńskiej, przedstawiający obecny stan wiedzy na temat operacji przetokowych u dzieci i młodzieży, poparty własnymi doświadczeniami.

Ryc. 3. Prezydium drugiej części sesji, zatytułowanej „Patomechanizm neuropatii jaskrowej”. Od lewej siedzą: prof. Zbigniew Zagórski (Lublin, PL), prof. Alon Harris (Indianapolis, USA), prof. Wolfgang Wiegand (Hamburg, D) i prof. Krystyna Czechowicz-Janicka (Warszawa, PL).

Fig. 3. Chairmen of the 2nd part of the Session „Pathogenesis of glaucomatous optic neuropathy”. There are seating from the left: prof. Zbigniew Zagórski (Lublin, PL), prof. Alon Harris (Indianapolis, USA), prof. Wolfgang Wiegand (Hamburg, D) and prof. Krystyna Czechowicz-Janicka (Warsaw, PL).

Ryc. 4. Wieczorny bankiet zorganizowany po pierwszym dniu obrad dla wszystkich uczestników Sympozjum w Piwnicy Świdnickiej wrocławskiego ratusza przez firmę MSD.

Fig. 4. Evening Reception organized by MSD after the 1st Day of the IVth Polish Glaucoma Symposium for all its participants in „Piwnica Świdnicka” (Town Hall).

Pooperacyjne prowadzenie chorego po trabekulektomii, w szczególności sterowanie procesem bliznowacenia po przeciwjąskrowych operacjach filtracyjnych metodami modulacji aktywności fibroblastów – między innymi terapią fotodynamiczną – zostało przedstawione przez dr. Salvatore Grisantiego z Kliniki Uniwersyteckiej w Tübingen. Temat ten szerzej omawiali również prof. Jerzy Szaflik i A. Zalewska-Żmijewska oraz dr Wojciech Karwatowski z Leicester. Z kolei prof. G. Spaeth z Filadelfii podkreślał zalety użycia szwów regulowanych w aspekcie minimalizacji powikłań i poprawy efektu operacyjnego.

Na temat operacji nieprzenikających w jaskrze otwartego kąta na podstawie własnych wyników i badań prospektywnych mówiła

Ryc. 5. Zakończenie IV Sympozjum Jaskry. Prof. Krystyna Pecold – Delegat Zarządu Głównego PTO na Walne Zgromadzenie Sekcji Jaskry podaje do wiadomości wyniki wyborów Zarządu Sekcji na kadencję 2004-2008.

Fig. 5. Closing Ceremony of the of the IVth Polish Glaucoma Symposium in Wrocław. Prof. Krystyna Pecold, the Delegate of the Board of POS to the Election Meeting of the GS, informs about the new elected Members of the Glaucoma Section Board.

Ryc. 6. Prof. George Spaeth gra na fortepianie dla zebranych na uroczystej kolacji, zamykającej IV Sympozjum Jaskry, w wyspowym plenerze Ostrowa Tumskiego.

Fig. 6. Prof. George Spaeth MD playing piano in the garden on the „Ostrów Tumski” before the Official Dinner closing the IVth Glaucoma Symposium in Wrocław.

dr Sokolovskaya z Instytutu Mikrochirurgii Oka S. N. Fiodorowa w Moskwie.

Sesję popołudniową rozpoczął wykład prof. Krystyny Czechowicz-Janickiej pt. „Kiedy należy podjąć decyzję o chirurgicznym leczeniu jaskry?” zalecający nieodwlekanie leczenia operacyjnego.

Ryc. 7. Wroclawska katedra nocą 17.04.2004 r.

Fig. 7. View of the Wrocław Cathedral at night of the 17th of the April, 2004.

Słuszność tej tezy potwierdzał referat P. Krzyżanowskiej i M. H. Niżankowskiej, który na podstawie ponad 2-letnich obserwacji dwóch grup oczu – ze słabo rozwiniętą oraz z zaawansowaną neuropatią – wykazywał, że po 50% operacyjnym obniżeniu cw. występuje nie tylko stabilizacja procesu chorobowego – która była obserwowana we wszystkich oczach – ale także ma miejsce częściowa, trwająca przez dwa lata obserwacji, poprawa stanu morfologicznego i funkcjonalnego, którą wykazano jednak jedynie w grupie z mniejszym wyjściowym zaawansowaniem neuropatii.

Ostatnia sesja była poświęcona zastawkom filtrującym, których zalety i wady omówił prof. Klaus Ruprecht z Homburga (Sara) w wykładzie inauguracyjnym sesję. Dr Jarosław Marek z kliniki wrocławskiej przedstawił zastosowanie wszczepu drenującego Baerveldta w jaskrze po keratoplastyce drążącej, a prof. K. U. Bartz-Schmidt – wyniki grupy badawczej z Tübingen, porównującej efektywność działania zastawki Ahmeda, wszczepianej przez część płaską ciała rzęskowego, z hipotonizującym wynikiem retinektomii. Z kolei prof. J. Airaksinen z Oulu przedstawiał własne doświadczenia z wszczepem Molteno.

Na tym zakończono obrady IV Sympozjum Jaskry, a jego uczestnicy zostali zaproszeni na następne, V Sympozjum Jaskry we Wrocławiu w roku 2006.

W godzinach porannych 17.04.2004 r. miało miejsce Walne Zgromadzenie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków Sekcji Jaskry PTO, w czasie którego ustępujący Zarząd Sekcji otrzymał absoluto-

rium. W głosowaniu tajnym funkcję przewodniczącej Zarządu na następną kadencję powierzono piszącej te słowa. Pozostali członkowie nowo wybranego Zarządu ukonstytuowali się następująco: wiceprzewodnicząca Sekcji Jaskry – prof. dr hab. Ariadna Gierek-Łapińska, sekretarz – dr n. med. Anna Turno-Kręcicka, skarbnik – dr n. med. Jarosław Marek. Członkami Zarządu zostali: prof. dr hab. Janusz Czajkowski, prof. dr hab. Krystyna Czechowicz-Janicka, prof. dr hab. Bronisława Koraszewska-Matuszewska i dr n. med. Joanna Wierzbowska (ryc. 5).

Wieczorem, po zakończeniu Sympozjum firma Pfizer zaprosiła wszystkich wykładowców, znamienitych gości i gospodarzy na uroczystą kolację, która odbyła się w pięknej Sali Receptyjnej Instytutu Papiieskiego na Ostrowie Tumskim. Wcześniej, w schodzącym tarasowato ku Odrze ogrodzie, goście witani kieliszkiem szampana mieli możliwość słuchania profesora George'a Spaetha grającego na fortepianie na tle odbijającej się w wodzie sylwety starego Wrocławia (ryc. 6).

Jemu także organizatorzy zawdzięczają przyjemność i satysfakcję wysłuchania wielu zaszczykających ich stwierdzeń zawartych w uroczystym toaście wygłoszonym podczas kolacji, której ciepła atmosfera odpowiadała urokowi miejsca.

Wychodzących po bankiecie żegnały smukłe wieże wrocławskiej katedry, zapraszające do spaceru po tajemniczych zaułkach wyspy... i do rychłego tu powrotu (ryc. 7).